

دانشگاه تربیت معلم تهران

دانشکده علوم تربیتی و روانشناسی

گروه مدیریت آموزشی

پایان نامه

برای دریافت درجه کارشناسی ارشد

در رشته مدیریت آموزشی

موضوع

بررسی و مقایسه رضایت شغلی اعضای هیأت علمی دانشگاه

آزاد و دولتی زنجان بر مبنای نظریه دو عاملی هرزبرگ ۷۹-۸۰

استاد راهنما

جناب آقای دکتر مصطفی عسکریان

استاد مشاور

جناب آقای دکتر عزت الله نادری

پژوهشگر

صدیقه سرداری

سال تحصیلی ۸۱-۸۰

016878

هو المطلوب

دانشگاه تربیت معلم تهران

دانشکده روانشناسی و علوم تربیتی

گروه مدیریت آموزشی

این پایان نامه تحت عنوان بررسی و مقایسه رضایت شغلی اعضای هیأت علمی دانشگاه آزاد و دولتی زنجان بر مبنای نظریه دو عاملی هرزبرگ در سال تحصیلی ۸۰-۷۹ که به منظور دریافت درجه کارشناسی ارشد در رشته مدیریت آموزشی توسط خانم صدیقه سرداری تهیه و تدوین شده است در جلسه ۱۳۸۰/۱۱/۹ در حضور هیأت داوران پس از دفاع با نمره ۱۹/۵ و درجه عالی مورد تأیید قرار گرفت .

هیأت داوران

استاد راهنما : جناب آقای دکتر مصطفی عسکریان

استاد مشاور : جناب آقای دکتر عزت نادی

استاد عضو : جناب آقای دکتر مصطفی نیکنامی

استاد عضو : جناب آقای دکتر محمد رضا بهرنگی

مدیر گروه و نماینده شورای تحصیلات تکمیلی دانشکده علوم تربیتی :

فهرست مطالب

صفحه

عنوان

فصل اول - کلیات

۲	مقدمه
۵	بیان مسأله
۶	اهداف پژوهش
۶	فرضیه‌های پژوهش
۸	ضرورت انجام پژوهش
۹	تعریف واژه‌ها و اصطلاحات

فصل دوم - ادبیات و پیشینه تحقیق

۱۲	مقدمه
	الف - ادبیات (مبانی نظری تحقیق)
۱۳	انگیزش
۱۳	فرآیند انگیزش
۱۴	نقش انگیزش در سازمانها
۱۴	دلایل توجه به انگیزش
۱۵	سیر تاریخی روان شناسی سازمانی و صنعتی
۱۶	الگوهای مورد توجه بیشتر در انگیزش
۱۷	نظریه سلسله مراتب نیازها
۱۸	نظریه x و y
۱۹	نظریه نیازهای سه گانه
۱۹	نظریه انتظار
۲۰	نظریه وضع اهداف
۲۰	نظریه برابری

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
۲۰	نظریه بهداشت - انگیزش (هرزبرگ)
۲۳	ساختار بندی کار
۲۳	درون مایه شغل و همبافت آن
۲۵	عاملهای درونی و بیرونی
۲۵	رابطه هرزبرگ و مزلو
۲۶	عوامل انگیزشی و بهداشتی
۲۸	رضایت شغلی (تعاریف)
۲۸	مبانی رضایت شغلی
۲۹	ماهیت رضایت شغلی
۲۹	ریشه و سرچشمه رضایت شغلی چیست؟
۳۰	اهمیت خشنودی شغلی (تراز خشنودی شغلی)
۳۲	رضایت شغلی به عنوان یک متغیر وابسته
۳۳	الف - کارهایی که هموارد طلب و دارای چالش هستند
۳۳	ب - شرایط مناسب کاری
۳۳	ج - روابط مناسب با همکاران
۳۴	د- سن
۳۴	ه- جنس
۳۴	و- وضعیت تأهل
۳۵	ز- سابقه و تجربه شغلی
۳۵	ح - پول
۳۵	ط- یکسانی حقوق و مزایا
۳۶	نقش اعضای هیأت علمی در نظام آموزش عالی

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
۳۸	ب - تحقیقات :
۳۹	ب-۱) تحقیقات انجام شده در ایران
۴۳	ب-۲) تحقیقات انجام شده در خارج از کشور
۴۷	جمع بندی تحقیقات و رابطه آنها با تحقیق حاضر
فصل سوم - روش اجرای تحقیق	
۴۹	مقدمه
۴۹	روش پژوهش
۵۰	جامعه و نمونه آماری
۵۲	روش جمع آوری اطلاعات
۵۲	ابزار جمع آوری اطلاعات
۵۳	مدلهای آماری تجزیه و تحلیل دادهها
۵۶	ملاحظات اخلاقی
فصل چهارم - تجزیه و تحلیل دادهها	
۵۹	مقدمه
۶۱	الف - توصیف مشخصات فردی اعضای هیأت علمی جامعه مورد بررسی
۷۰	ب - توصیف عوامل انگیزشی و بهداشتی نمونه آماری
۷۱	ج - تجزیه و تحلیل دادههای مربوط به سؤالات پرسشنامه
فصل پنجم - نتیجه گیری و پیشنهادها	
۹۴	مقدمه
۹۶	خلاصه تحقیق
۹۸	یافتههای تحقیق:
۹۸	الف - عوامل انگیزشی و رضایت شغلی

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
۹۹	ب - عوامل بهداشتی و رضایت شغلی
۱۰۱	ج - مقایسه رضایت شغلی اعضای هیأت علمی دانشگاه آزاد و دولتی
۱۰۱	د - ویژگیهای فردی و رضایت شغلی محدودیتهای تحقیق :
۱۰۵	الف - محدودیتهای تحت کنترل محقق
۱۰۶	ب - محدودیتهای خارج از کنترل محقق
۱۰۷	نتیجه گیری و ارائه پیشنهادها :
۱۰۷	الف - پیشنهادهای مبتنی بر یافته‌های تحقیق
۱۰۸	ب - پیشنهادات محقق فهرست منابع و مأخذ : الف - منابع فارسی ب - منابع لاتین ضمائم

فهرست جداول

صفحه	عنوان
۵۱	جدول ۳-۱: توزیع فراوانی اعضای هیات علمی بر حسب نوع دانشگاه
۶۱	جدول ۴-۱: توزیع فراوانی اعضای هیات علمی بر حسب جنسیت
۶۲	جدول ۴-۲: توزیع فراوانی اعضای هیات علمی بر حسب وضعیت تاهل
۶۳	جدول ۴-۳: توزیع فراوانی اعضای هیات علمی بر حسب رشته تحصیلی
۶۴	جدول ۴-۴: توزیع فراوانی اعضای هیات علمی بر حسب سن
۶۵	جدول ۴-۵: توزیع فراوانی اعضای هیات علمی بر حسب مدرک تحصیلی
۶۶	جدول ۴-۶: توزیع فراوانی اعضای هیات علمی بر حسب سابقه سنوات خدمت
۶۷	جدول ۴-۷: توزیع فراوانی اعضای هیات علمی بر حسب درجه علمی
۶۸	جدول ۴-۸: توزیع فراوانی اعضای هیات علمی بر حسب میزان ساعات تدریس در هفته
۶۹	جدول ۴-۹: توزیع فراوانی اعضای هیات علمی بر حسب میزان تناسب تدریس با تخصص
۷۰	جدول ۴-۱۰: توصیف آماری داده‌های مربوط به متغیر عوامل انگیزشی و بهداشتی در دانشگاه زنجان
۷۰	جدول ۴-۱۱: توصیف آماری داده‌های مربوط به متغیر عوامل انگیزشی و بهداشتی در دانشگاه آزاد واحد زنجان
۷۱	جدول ۴-۱۲: همبستگی بین عوامل انگیزشی با رضایت شغلی در دانشگاه زنجان
۷۲	جدول ۴-۱۳: همبستگی بین عوامل انگیزشی با رضایت شغلی در دانشگاه آزاد زنجان
۷۲	جدول ۴-۱۴: همبستگی بین عوامل بهداشتی با رضایت شغلی در دانشگاه زنجان
۷۳	جدول ۴-۱۵: همبستگی بین عوامل بهداشتی با رضایت شغلی در دانشگاه آزاد زنجان
۷۴	جدول ۴-۱۶: نتایج آزمون t در رضایت شغلی اعضای هیات علمی دانشگاه آزاد و دولتی زنجان
۷۴	جدول ۴-۱۷: نتایج آزمون t در رضایت شغلی بین جنسیت و رضایت شغلی در دانشگاه زنجان

جدول ۱۸-۴: نتایج آزمون ۱ در رضایت شغلی بین وضعیت تأهل و رضایت شغلی در دانشگاه آزاد واحد زنجان

۷۴

جدول ۱۹-۴: نتایج آزمون ۱ در رضایت شغلی بین وضعیت تأهل و رضایت شغلی در دانشگاه زنجان

۷۴

جدول ۲۰-۴: نتایج توصیف داده‌ها بین نوع رشته تحصیلی و رضایت شغلی دانشگاه زنجان

۷۵

جدول ۲۱-۴: نتایج تحلیل واریانس یکطرفه بین نوع رشته تحصیلی و رضایت شغلی دانشگاه زنجان

۷۵

جدول ۲۲-۴: نتایج توصیف داده‌ها بین نوع رشته تحصیلی و رضایت شغلی دانشگاه آزاد زنجان

۷۶

جدول ۲۳-۴: نتایج تحلیل واریانس یکطرفه بین نوع رشته تحصیلی و رضایت شغلی دانشگاه آزاد زنجان

۷۶

جدول ۲۴-۴: نتایج توصیف داده‌ها بین سن و رضایت شغلی دانشگاه زنجان

۷۷

جدول ۲۵-۴: نتایج تحلیل واریانس یکطرفه بین سن و رضایت شغلی دانشگاه زنجان

۷۷

جدول ۲۶-۴: نتایج توصیف داده‌ها بین سن و رضایت شغلی دانشگاه آزاد زنجان

۷۸

جدول ۲۷-۴: نتایج تحلیل واریانس یکطرفه بین سن و رضایت شغلی دانشگاه آزاد زنجان

۷۸

جدول ۲۸-۴: نتایج آزمون ۱ بین مدرک تحصیلی و رضایت شغلی دانشگاه زنجان

۷۹

جدول ۲۹-۴: نتایج آزمون ۱ بین مدرک تحصیلی و رضایت شغلی دانشگاه آزاد زنجان

۷۹

جدول ۳۰-۴: نتایج توصیف داده‌ها بین سابقه خدمت و رضایت شغلی دانشگاه زنجان

۸۰

جدول ۳۱-۴: نتایج تحلیل واریانس یکطرفه بین سابقه خدمت و رضایت شغلی دانشگاه آزاد زنجان

۸۰

جدول ۳۲-۴: نتایج توصیف داده‌ها بین سابقه خدمت و رضایت شغلی دانشگاه آزاد زنجان

۸۱

جدول ۳۳-۴: نتایج تحلیل واریانس یکطرفه بین سابقه خدمت و رضایت شغلی دانشگاه آزاد زنجان

۸۱

جدول ۳۴-۴: نتایج آزمون ۱ بین درجه علمی و رضایت شغلی دانشگاه زنجان

۸۲

- جدول ۴-۳۵: نتایج آزمون t بین درجه علمی و رضایت شغلی دانشگاه آزاد زنجان ۸۲
- جدول ۴-۳۶: نتایج توصیف داده‌ها بین میزان ساعات تدریس در هفته و رضایت شغلی دانشگاه زنجان ۸۳
- جدول ۴-۳۷: نتایج آزمون تحلیل واریانس یکطرفه بین میزان ساعات تدریس در هفته و رضایت شغلی دانشگاه زنجان ۸۳
- جدول ۴-۳۸: نتایج آزمون t بین میزان ساعات تدریس در هفته و رضایت شغلی دانشگاه آزاد زنجان ۸۴
- جدول ۴-۳۹: نتایج آزمون t بین تناسب تدریس با تخصص و رضایت شغلی دانشگاه آزاد زنجان ۸۴
- جدول ۴-۴۰: نتایج توصیف داده‌ها بین تناسب تدریس با تخصص و رضایت شغلی دانشگاه آزاد ۸۵
- جدول ۴-۴۱: نتایج آزمون تحلیل واریانس یکطرفه بین تناسب تدریس با تخصص و رضایت شغلی دانشگاه آزاد ۸۵
- جدول ۴-۴۲: نتایج آزمون شفه مقایسه بین میانگین ۸۶
- جدول ۴-۴۳: توزیع فراوانی مطلق و نسبی جامعه آماری بر حسب میزان رضایت از عوامل انگیزشی ۸۷
- جدول ۴-۴۴: تحلیل داده‌های مربوط به متغیرهای عوامل انگیزشی در نمونه آماری ۹۲
- جدول ۴-۴۵: تحلیل داده‌های مربوط به متغیرهای عوامل بهداشتی در نمونه آماری ۹۲

فهرست شکلها

صفحه	عنوان
۱۴	تصویر ۲-۱: تعامل بین متغیرها تشکیل دهنده انگیزش
۱۸	تصویر ۲-۲: سلسله مراتب نیازها
۲۲	تصویر ۲-۳: مقایسه دیدگاههای رضایت و نارضایتی
۲۴	تصویر ۲-۴: طبقه بندی هرزبرگ از عاملهای نگهداری و انگیزشی
۲۵	تصویر ۲-۵: رابطه مزلو و هرزبرگ در برابر وضعیت برانگیزنده
	تصویر ۲-۶: ارتباط بین تنوری انگیزش - سلامت هرزبرگ و تنوری سلسله مراتب نیازهای
۲۶	مزلو
۳۰	تصویر ۲-۷: برخی از عنصرهای به هم پیوسته زندگی
۵۱	تصویر ۳-۱: اعضای هیات علمی بر حسب نوع دانشگاه
۶۱	تصویر ۴-۱: اعضای هیات علمی بر حسب جنسیت
۶۲	تصویر ۴-۲: اعضای هیات علمی بر حسب وضعیت تاهل
۶۳	تصویر ۴-۳: اعضای هیات علمی بر حسب رشته تحصیلی
۶۴	تصویر ۴-۴: اعضای هیات علمی بر حسب سن
۶۵	تصویر ۴-۵: اعضای هیات علمی بر حسب مدرک تحصیلی
۶۶	تصویر ۴-۶: اعضای هیات علمی بر حسب سابقه سنوات خدمت
۶۷	تصویر ۴-۷: اعضای هیات علمی بر حسب درجه علمی
۶۸	تصویر ۴-۸: اعضای هیات علمی بر حسب ساعات تدریس در هفته
۶۹	تصویر ۴-۹: اعضای هیات علمی بر حسب میزان تناسب تدریس با تخصص

تقدیم به آنان به مصداق

«رضاً بِرِضَاتِكَ» هستند

و تقدیم به مادرم

یگانه گوهر صدف زندگیم که هستی اش را به پایم گذاشت

و پدرم

که دعایش همواره آرامش بخش وجودم خواهد بود

و خواهر عزیزم

تفسیر زیبای مهر و محبت

بانی و می آغازم ای تالینده سرمدی

تقدیر و سپاس

سپاس و ستایش، یکتا عالم پر مہری را زبندہ است، کہ گامہای این نوسفر رہ دانش و معرفت را توان بخشید. و یاد شیرینش هموارہ امیدم داد تا کمی زاد، مرا از رفتن باز ندارد و اکنون بر خود واجب می دانم کہ خاکسار قدوم پر تلاش و با محبت تمام عزیزانی باشم کہ بر من حق آموختن دارند: در این میان از:

استاد عزیزم جناب آقای دکتر مصطفی عسکریان (استاد محترم راهنما) کہ هموارہ در طول تحصیل و همچنین مراحل پایان نامہ از محضرشان بهره ها بردم و نیز استاد عزیزم جناب آقای دکتر عزت اله نادری (استاد محترم مشاور) کہ در طی تدوین پایان نامہ مرا یاری دادند تقدیر و تشکر می نمایم.

از استاد بسیار ارجمندم آقای دکتر مصطفی نیکنامی (داور خارجی) سپاسگزارم کہ نہ تنها علم، بلکه طبع منیع و تواضع رفیع ایشان هموارہ سرلوحہ زندگیم خواهد بود و همچنین از استاد بزرگوارم جناب آقای محمد رضا بہرنگی (داور داخلی)، و جناب آقای دکتر علیرضا کیامنش نیز بی نہایت سپاسگزارم.

در نہایت از اساتید دورہ کارشناسی آقایان دکتر علی علاقہ بند، مرتضی امین فر، علی تقی پور ظہیر کمال تشکر را دارم.

مراتب سپاس و قدردانی خود را نسبت بہ آقایان باقری، عسکری و خانمہا زواشکیانی، رحمانی، پورجمشیدی، عطایی، خانم مرادی منشی محترم گروه و کلیہ عزیزانی کہ پایان این دفتر بدون همکاری آنان میسر نمی شد، دارم.

چکیده

پژوهش حاضر که با هدف بررسی و مقایسه رضایت شغلی اعضای هیأت علمی در دانشگاه آزاد دولتی زنجان انجام گرفت از روش پیمایشی (زمینه یابی) سود جسته است. جامعه آماری مورد پژوهش ۱۴۵ نفر می باشد که بعد از توزیع تعداد ۱۰۰ پرسشنامه جمع آوری گردید که از این میان ۵۰ پرسشنامه متعلق به دانشگاه آزاد و ۵۰ پرسشنامه متعلق به دانشگاه دولتی زنجان است. که به دلیل حجم کم جامعه آماری، کلیه جامعه آماری نمونه آماری را تشکیل داد. در مجموع دو دانشگاه ۶۲ نفر کارشناسی ارشد و ۳۷ نفر با مدرک دکترا مشغول آموزش و پژوهش می باشند که از این میان ۳۰ درصد با درجه استادیاری و ۶۳ درصد با درجه مربی در این واحدها فعالیت دارند.

برای گردآوری اطلاعات از پرسشنامه استاندارد دانت و همکاران (۱۹۶۶) (ترجمه شده) استفاده شد که روائی پرسشنامه مزبور به وسیله استاد محترم راهنما و مشاور انجام شد پایایی پرسشنامه، در جامعه مورد بررسی اجراء و پایایی آن با محاسبه آلفای کرونباخ سنجیده شد. (۸۶/۰)

برای تجزیه و تحلیل داده ها با استفاده از کامپیوتر و برنامه نرم افزاری SPSS و از روشهای آمار توصیفی (فراوانی، درصد، میانگین و...) آزمون t گروههای مستقل، آزمون واریانس یکطرفه (ANOVA)، آزمون شفه و ضریب همبستگی گشتاوری پیرسون استفاده شد.

در این پژوهش، رابطه متغیر عوامل انگیزشی (موفقیت در کار، رشد و پیشرفت، نقش کار، شناخت و قدردانی و ماهیت مسؤلیت) و عوامل بهداشتی (حقوق و مزایا، شرایط کاری، روابط با همکاران، امنیت شغلی، خط مشی های سازمان، مدیریت و سرپرستی، با متغیر رضایت شغلی (مجموع عوامل انگیزشی و بهداشتی) مقایسه شد. همچنین رابطه ویژگی های فردی نظیر جنسیت، وضعیت تأهل، نوع رشته تحصیلی، سن، مدرک تحصیلی، سابقه خدمت، درجه علمی، میزان ساعات تدریس در هفته و میزان تناسب تدریس تخصص با رضایت شغلی مورد بررسی قرار گرفت.

نتایج به دست آمده از این تحقیق در سطح احتمال خطا پذیری $\alpha=0/05$ به شرح ذیل می‌باشد.

* بین عوامل انگیزشی و رضایت شغلی اعضای هیأت علمی در جامعه مورد بررسی همبستگی معنی داری وجود دارد.

* بین عوامل بهداشتی و رضایت شغلی اعضای هیأت علمی در جامعه مورد بررسی همبستگی معنی داری وجود دارد.

* بین رضایت شغلی اعضای هیأت علمی دانشگاه آزاد و دولتی زنجان تفاوت معنی داری وجود ندارد.

* بین جنسیت و رضایت شغلی اعضای هیأت علمی در جامعه مورد بررسی تفاوت معنی داری وجود ندارد.

* بین وضعیت تأهل و رضایت شغلی اعضای هیأت علمی در جامعه مورد بررسی تفاوت معنی داری وجود ندارد.

* بین نوع رشته تحصیلی و رضایت شغلی اعضای هیأت علمی در جامعه مورد بررسی تفاوت معنی داری وجود ندارد.

* بین سن و رضایت شغلی اعضای هیأت علمی در جامعه مورد بررسی تفاوت معنی داری وجود ندارد.

* بین مدرک تحصیلی و رضایت شغلی اعضای هیأت علمی در جامعه مورد بررسی تفاوت معنی داری وجود ندارد.

* بین سابقه خدمت و رضایت شغلی اعضای هیأت علمی در جامعه مورد بررسی تفاوت معنی داری وجود ندارد.

* بین درجه علمی و رضایت شغلی اعضای هیأت علمی در جامعه مورد بررسی تفاوت معنی داری وجود ندارد.

* بین میزان ساعات تدریس در هفته و رضایت شغلی اعضای هیأت علمی در جامعه مورد بررسی تفاوت معنی داری وجود ندارد.